

**Sustainable
Tourism
Project**
दिगो पर्यटन परियोजना

काल ताल: मनास्लुको रहस्यमयी ताल

चुमनुब्री गाउँपालिका, वडा नं. ४ प्रोकमा अवस्थित काल ताल मनास्लु क्षेत्रको माथिल्लो भागमा लुकेको एक रहस्यमयी, प्राकृतिक र अत्यन्तै नाटकीय अल्पाइन रत्न हो। यसको कालो रूप र आकर्षक लोककथाका कारण स्थानीय रूपमा "मृत्यु ताल" (Death Lake) को रूपमा परिचित यो उच्च-उचाइको तालले पदयात्रा मार्गका अन्य स्थानहरूमा पाइने रमाइलो फिरोजा (turquoise) पानीको तुलनामा एक गम्भीर र भिन्न दृश्य प्रदान गर्दछ। प्रचलित मार्गभन्दा बाहिर कदम राख्न चाहनेहरूका लागि यो एक अनुपम जंगली हिमाली सुन्दरताको प्रतीक हो।

तालका विशेषताहरू

- **उचाइ:** समुद्र सतहबाट ३,६८५ मिटर
- **अवस्थिति:** चुमनुब्री गाउँपालिका-४, प्रोक गाउँको दक्षिण-पश्चिम, गोरखा (मनास्लु संरक्षण क्षेत्र भित्र)
- **मुख्य जल स्रोत:** यो पूर्ण रूपमा वर्षा र हिउँ पग्लिएर बनेको उच्च हिमाली ताल हो।
- **गाढा रङ्ग:** यसको गहिरो पिध र ठाडो चट्टानी भित्ताहरूले पानीलाई मसी जस्तै गाढा रङ्ग प्रतिबिम्बित गर्दछ।
- **मौसमी ताल:** वर्षको लगभग एक तिहाइ समय यो पूर्ण रूपमा जमेको हुन्छ।

कसरी पुग्ने?

काल ताल नियमित मनास्लु सर्किट ट्रेकबाट अलिकति बाहिर (detour) अवस्थित छ। यसले नियमित पदयात्रा मार्गको तुलनामा कम भ्रमण गरिएको एक शान्त र शुद्ध क्षेत्र प्रदान गर्दछ र ट्रेकर्सहरूका लागि अतिरिक्त अनुकूलन (acclimatization) को रूपमा पनि काम गर्दछ। पहुँच विवरणहरू यस प्रकार छन्:

- **मुख्य सुरुवाती बिन्दु:** प्रोक (Prok) गाउँ (लगभग २,५०० मिटर)।
- **कठिन उकालो (The Grind):** यो सामान्य पैदल यात्रा होइन। प्रोकबाट काल तालसम्मको बाटो १,१० मिटरभन्दा बढीको ठाडो र निरन्तर उकालो हो।
- **अवधि:** ४ देखि ५ घण्टाको चुनौतीपूर्ण उकालो पदयात्रा; फिर्ता आउन २ देखि ३ घण्टा (जम्मा ६-८ घण्टाको राउन्ड ट्रिप)।
- **गोरेटोको अवस्था:** यो मार्ग प्रोकका ढुङ्गेनी गारो भएका कृषि खेतहरूबाट द्रुत रूपमा बाक्लो, प्राचीन जंगलमा प्रवेश गर्दछ। यो एक प्राथमिक/पुराना ढाँचाको गोरेटो हो, जुन प्रायः छायादार, ओसिलो र काईले गर्दा चिप्लो हुन्छ। वृक्ष रेखा (tree line) पार गरेपछि, बाटो ठाडो अल्पाइन घाँसे मैदान र चट्टानी डाँडाहरू हुँदै अघि बढ्छ जुन सिधै तालको बेसिनमा खुल्छ।
- **वैकल्पिक सेराङ डाइभर्सन (Serang Detour):** केही ट्रेकर्सहरूले काल तालको भ्रमण नजिकैका भीरहरूमा लुकेको अलग्गै र आध्यात्मिक सेराङ गुम्बा (Serang Gompa) समावेश गरी एक गहिरो सांस्कृतिक परिक्रमाको भागको रूपमा गर्छन्।

पौराणिक कथा र स्थानीय नामको उत्पत्ति

“काल ताल” नामको अर्थ “मृत्युको ताल” हुन्छ। स्थानीय आदिवासी समुदायहरूका लागि यो ताल प्राचीन, काला शकुनहरू र आध्यात्मिक बन्धनहरूले घेरिएको छ:

- **निषेधित पानी:** पुस्तौंदेखि, स्थानीय गोठालाहरूले विश्वास गर्थे कि विशेष चन्द्र चक्रका बेला तालको कालो प्रतिबिम्बमा धेरै ध्यानपूर्वक हेर्दा व्यक्तिको आत्मा गहिराइमा तानिन्छ।
- **शान्त किनार:** स्थानीय परम्परा अनुसार काल तालको नजिक पूर्ण शान्तिका साथ जानुपर्छ। आवाज उठाउनु, कराउनु वा तालमा ढुङ्गा फाल्नाले त्यहाँ बस्ने जल देवता (नाग) हरू रिसाउँछन् र वरपरका चुचुराहरूबाट अचानक तीव्र आँधीबेहरी वा हिमपहिरो ल्याउँछन् भन्ने विश्वास छ।
- **अनित्यताको प्रतीक:** उपत्यकामा अभ्यास गरिने बौद्ध दर्शनमा, यो ऐना जस्तै कालो र पूर्ण रूपमा शान्त सतहलाई लामाहरूले प्रायः मनको अवस्थाको रूपमा प्रयोग गर्छन् - गहिरो, भ्रामक र सांसारिक भ्रमहरूको प्रतिबिम्ब।

संरक्षणको महत्त्व

काल तालले गहिरो पारिस्थितिक र संरक्षण मूल्यहरू बोकेको छ, जुन यस प्रकार छन्:

- **वासस्थान:** तालको वरपर होचा धुपीका झाडीहरू, सुगन्धित हिमाली जडीबुटीहरू र चिसो तथा पातलो हावामा अनुकूलित उच्च-उचाइका वनस्पति/फूलहरू पाइन्छन्।
- **स्तनधारी प्राणीहरू:** बाक्लो जंगल लोपोन्मुख हिमाली कस्तुरी मृग, रेड पाण्डा र हिमाली कालो भालुको वासस्थान हो। तालको माथिल्लो भीरहरूमा कहिलेकाहीँ झारलहरूको बथान पनि देख्न सकिन्छ।
- **चराचुरुङ्गीहरू:** शान्त जंगलहरूमा विशेष गरी नेपालको राष्ट्रिय चरा डाँफे, मुनाल लगायतका धेरै थरी चराचुरुङ्गीहरू पाइन्छन्।

मौसमी जानकारी

- **वसन्त:** पदयात्रा र वन्यजन्तु अवलोकनका लागि यो सबैभन्दा उत्तम समय हो। चिसो तापक्रम र तालको मुनि फुलेका लालीगुराँसको जंगलको शानदार दृश्यले ठाडो उकालोलाई निकै सहज बनाउँछ।
- **शरद:** श्रृङ्गी हिमाल र गणेश हिमालको सबैभन्दा स्पष्ट र सुन्दर दृश्य प्रदान गर्दछ। ताल पूर्ण रूपमा शान्त भई एक त्रुटिहीन कालो ऐना जस्तै व्यवहार गर्दछ।
- **हिउँद र मनसुन:** यी मौसमहरूमा जान पूर्ण रूपमा निरुत्साहित गरिन्छ। प्रोकबाट जाने ठाडो बाटो मनसुनमा अत्यधिक चिप्लो, हिलो र जुकाको जोखिमयुक्त हुन्छ। हिउँदमा, भारी हिउँले मार्गका संकेतहरू पूर्ण रूपमा ढाक्छ, जसले गर्दा ठाडो माथिल्लो डाँडाहरू पार गर्न अत्यन्तै खतरनाक हुन्छ।

आगन्तकहरूलाई जानकारी

- **के प्याक गर्ने :** तालमा कुनै पनि चियापसल वा पसलहरू छैनन्। हावा छेक्ने ज्याकेट, पिउने पानी, कालो चश्मा (हिमनदी र हिमालबाटोको आउने प्रकाश रोक्न) र खाजाहरू साथमा ल्याउनुहोस्।
- **अनुकूलनको फाइदा:** काल तालसम्मको यात्राले मनास्लु पदयात्राको पछिल्लो चरणमा चुनौतीपूर्ण लार्के पास (५,१०६ मिटर) पार गर्नु अघि तपाईंको शरीरलाई तयार पार्न सहयोग गर्छ।